

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут лісового
і садово-паркового господарства
Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ ТА ЛІСОВА МЕЛІОРАЦІЯ В УКРАЇНІ: ВИТОКИ, СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ АНТРОПОЦЕНУ

(присвячена 100-річчю кафедри відтворення лісів
та лісових меліорацій)

6-8 листопада 2019 р.

м. Київ, Україна

**ВИКОРИСТАННЯ ВЕЛИКОМІРНОГО САДИВНОГО
МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ЛІСОВІДНОВЛЕННЯ
В ДП «БЕРЕЖАНСЬКЕ ЛМГ»**

*Д.І. Бідолах, кандидат сільськогосподарських наук,
Національний університет біоресурсів і природокористування
України, м. Київ, Україна*

Пріоритетним завданням лісовідновлення в Україні є скорочення терміну лісовідновлення, шляхом створення нових насаджень в найкоротші строки найбільш доцільними способами і технологіями.

На території Бережанщини накопичений чималий досвід створення лісових культур великомірним садивним матеріалом (ВСМ) [1]. Цей метод лісовідновлення є прогресивним як з лісівничої так і з економічної точки зору, бо він забезпечує створення високопродуктивних і біологічно стійких насаджень. У 70-80-х роках минулого століття директором лісгоспу М.С. Грицюком створено 1853 га лісових культур з використанням ВСМ, що складає 7,6% від загального обсягу лісовідновлення. Проте, останнім часом такий перспективний вид садивного матеріалу використовують рідко, переважно для реконструкції та доповнення культур.

Відомо, що насадження, створені шляхом посадки сіянців на свіжих вирубах в перші роки потребують багаторазових доглядів для захисту їх від заглушення. З метою підвищення стійкості лісових культур проти такого несприятливого процесу рекомендується використання великомірних саджанців [2].

Проведений аналіз свідчить, що саджанці, порівняно із сіянцями, в перші два роки ростуть швидше завдяки запасу поживних речовин та краще розвинутій кореневій системі, що у свою чергу підвищує їх конкурентоздатність. У фазі змикання лісові культури зазвичай характеризуються інтенсивним збільшенням приросту. При цьому культури, створені ВСМ мають перевагу над тими, які були створені сіянцями приблизно на 60% по висоті та зімкнення культур проходить на 3-4 роки швидше в умовах Бережанського ЛМГ. Це є важливим фактором успішного розвитку культур, який впливає не тільки на інтенсивність росту насаджень, але й на об'єми робіт за доглядом, а також на стійкість насадження.

Фаза формування деревостану має визначальне значення для розвитку культур, оскільки надалі зміни у складі насадження не такі різкі. Дослідження показали, що різниця у рості насаджень, створених сіянцями і саджанцями вже не така значна і чітко прослідковується лише для модрина. Крім того, модрина, якщо її вводить у насадження сіянцями, не поступається у рості дубу і ясену, які висаджені з використанням ВСМ. Цей факт вказує на можливість створення ясенево-модриново-дубових культур посадковим матеріалом різного виду, що дасть змогу не тільки знизити собівартість культур, але і досягнути кращого лісівничого ефекту.

Економічна ефективність створення культур великомірним садивним матеріалом визначається скороченням витрат на догляди за лісовими культурами, отримання кращих за показниками росту і розвитку насаджень та скорочення терміну лісовирощування. Врахування всіх витрат на створення лісових культур за даними ЛМГ свідчить про 40-50% зменшення собівартості для великомірного садивного матеріалу навіть при більшій вартості вирощування саджанців у порівнянні зі сіянцями.

Проведений аналіз показує, що культури, створені посадкою саджанців, характеризуються кращими показниками росту порівняно з тими, які вирощені із сіянців. При чому ця різниця у рості більш відчутна у перші роки після посадки. Ефективність використання ВСМ для створення лісових культур має перевагу над сіянцями і в грошовому виразі завдяки зменшенню витрат на догляди за лісовими культурами, отриманню кращих за показниками росту і розвитку насаджень та скороченню терміну лісовирощування в цілому.

На основі вищесказаного для ДП «Бережанське ЛМГ» можна запропонувати відновлення практики створення лісових культур з використанням ВСМ, особливо для забур'янених і зарослих ділянок. Для вирощування змішаних лісових насаджень рекомендується одночасне використання сіянців для деревних видів зі швидким ростом і великомірних саджанців для тих, які не відзначаються високою енергією росту.

Список використаних джерел

1. Грицюк Н.С. Создание лесных культур крупномерным посадочным материалом (саженцами) в условиях Бережанского плато Западного Подолья: дис. канд. с.-х. наук: 06.03.01 / Украинская с.-х. академия. К., 1983. 219 с.

2. Гаврусевич А.М., Кацуляк Ю.Д., Гніденко В.І. та ін. Основні напрямки удосконалення структури і способів вирощування лісових насаджень у Передкарпатті. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.3. С. 28-32.